

BELGE**DEVRİMCİ TIP****Che GUEVERA****Yoldaşlar,**

Küba halkının, özgürlüğünü, tam bir sanayileşme yolunda gerçekleştirilen ilerlemeleri ve tüm devrimci yasaların yarattığı gelişmeleri günden güne kutlamak için düzenlediği yüzlerce toplantıdan biri olan bu sade toplantının benim için özel bir önemi vardır.

Yıllarca önce doktor olarak hayata atıldığımı hemen hemen herkes bilir. Tıbbı başladığımda, öğrenimime başlarken, bugün sahip olduğum devrimci düşüncelerin çoğu ideallerim arasında yoktu. Herkes gibi ben de başarılı olmak istiyor, tanınmış bir araştırmacı olmayı, sonunda tüm insanlığa hizmet edecek, fakat o an için bana kişisel bir başarı kazandıracak bazı şeyler bulmak için yorulmaksızın çalışmayı düşünüyordum. Ben de hepimiz gibi çevremizin ürünüydüm.

Öğrenimimi bitirdikten sonra bazı özel ve karakterime bağlı nedenlerle tüm Amerika'da bir yolculuğa giriştim ve kıtayı tümüyle gezdim. Haiti ve Sen Domingo dışında bütün diğer Amerika ülkelerini bir bakıma ziyaret etmiş oldum. Yolculuğumun koşulları nedeniyle, önce öğrenci, sonra da doktor olarak, yoksulluğu, açlığı, hastalıkları, çaresizlikten hasta bir çocuğu tedavi etmenin olanaksızlığını, açlığın sebep olduğu geri zekalılığı ve bir insan için, vatanımız Amerika'nın yoksul sınıflarında sık sık görüldüğü şekilde önemsiz bir kaza sonucunda oğlunu kaybetmek gibi sonu gelmez cezaları yakından gördüm. O anlarda benim için ünlü bir araştırmacı olmak ya da tıp bilimine önemli bir katkı getirmekten daha büyük bazı şeylerin var olduğunu farkettim. Amacım herşeyden önce insanlara yardım etmektir.

* 19 Ağustos 1960'da Havana'da Halk Sağlığı Bakanlığı emrindeki bir kuruluşun açılışı sırasında verilen söylev, *Sosyalizm ve İnsan* adlı kitaptan alınmıştır, Sayfa 53-66

Fakat yine de hepimiz gibi çevremizin bir ürünü olmaya devam ediyor ve bu insanlara kendi kişisel gayretimle yardım etmek istiyordum. Çok yolculuk yapmıştım, o sıralarda Arbenz'in Guatemala'sında bulunuyordum, devrimci tıbbın koşullarına düzen vermek için bazı notlar yazmaya başlamıştım. Devrimci bir doktor olmak için gerekli olanları araştırmaya başlıyordum. Fakat, United Fruit, Devlet Bakanlığı ve Foshier Duller -zaten bunların hepsi gerçekte aynı şeydir- tarafından başlatılan saldırı patlak verdi, bunların işbaşına getirdiği kuklanın adı Castillo Armas idi.

Halk, Küba halkının bugünkü olgunluk derecesine henüz ulaşmamış olduğundan saldırı başarılı oldu ve ben günün birinde diğer birçokları gibi sürgün yolunu tuttum ya da daha doğrusu Guatemala'dan kaçtım çünkü bu ülke benim vatanım değildir.

Bunun üzerine çok önemli bazı şeylerin farkına vardım: devrimci bir doktor olmak için, herşeyden önce devrim yapmak gereklidir. Ayrı ayrı, bireysel çabalar, saf idealler, soylu erkekler uğruna tüm hayatı feda etme arzusu, bütün bunlar tek başına harekete geçilirse ve Amerika'nın bir köşesinde bir başına düşman hükümetlere ve ilerlemeye olanak vermeyen toplumsal koşullara karşı mücadeleye girişilirse hiçbir şeye yaramaz. Devrim yapmak için Küba'da olduğu gibi tüm bir halkın seferber olması, silah kullanarak silahın değerini öğrenmesi, savaşçı birliği uygulayarak halkın birliğinin değerini anlaması gerekir.

Daha önceki sorunlar yeniden karşımıza çıkıyor. Bir toplumsal refah çalışması etkili biçimde nasıl yapılmalıdır? Kişisel çabayı toplumun ihtiyaçlarını uydurmak için ne yapılmalıdır? Kişisel çabayı toplumun ihtiyaçlarına uydurmak için ne yapılmalıdır?

Hepimiz geçmişimizi düşünelim, doktor olarak ya da devrimden önce herhangi bir halk sağlığı hizmetindeki çalışmamızda yaptıklarımızı ve düşündüklerimizi hatırlayalım. Bunu derin bir eleştiri ruhu içinde yapalım, bu geçmiş dönemde bütün duyduklarımızın ve düşündüklerimizin artık bitmiş sayılması lazım geldiği ve yeni tip bir insan yaratmak gerektiği sonucuna varırız. İçimizden herbiri, kendisiyle ilgili alanda, bu yeni insan tipinin mimarı olursa, herkes için bu insanı yaratmak daha kolaylaşacak ve bu insan yeni Küba'yı temsil edecektir. Bu toplantıda hazır bulunan sizlerin, Küba'da yeni tip insanın doğmakta olduğu düşüncesine sahip olmanız yerinde olur; başkentte bunun iyice farkına varmak kolay olmuyor, fakat bu yeni insana ülkenin her köşesinde rastlanılıyor. Aranızdan 26 Temmuz'da Sierra Maestrada bulunanlar daha önce hiç bilmedikleri bir şeyle karşılatılır: kazma kürekli bir ordu. Bu ordu, Oriente eyaletinde, milis askeri yoldaşları ulusal bayramlarda tüfekte resmi geçit yaparken, omuzlarında kazma, kürekle geçit resmine katılmayı en büyük onur sayıyordu.

Fakat yine sizler, kuşkusuz, hemen hemen on üç-ondört yaşlarında olduğu halde sekiz-dokuz yaşlarında görünen, vücut yapısı zayıf çocukları da gördünüz. Bunlar Sierra Maestra'nın gerçek oğulları, her türlü yoksulluk ve açlığın çocukları, kötü beslenmenin evlatlarıdır. Bu küçük Küba'da, dört ya da beş televizyon kanalı, yüzlerce radyo istasyonu bulunduğu halde, modern bilimin tüm ilerlemelerine rağmen bu çocuklar ilk kez olarak gece okula gelip elektrik ışığını gördüklerinde, o akşam yıldızların çok alçak olduğu söylediler. Aranızdan bazılarının kuşkusuz görmüş olduğu bu çocuklar şimdi kolektif okullarda yalnızca alfabenin ilk harflerini öğrenmekle kalmıyor, bir meslek de kazanıyor ve hatta devrimci olmanın zor bilimini de kavriyorlar.

Küba'da doğmakta olan yeni insan tipleri işte bunlardır. Bunlar üçra yerlerde, Sierra Maestra'nın uzak köşelerinde, kooperatiflerde ve çalışma merkezlerinde doğuyorlar. Bütün bunlar bugünkü tartışmamızın konusuna yakından bağlıdır. Doktorun, tıp alanında çalışan herhangi başka bir emekçi gibi devrimci harekete katılmasıyla yakından ilgilidir; çünkü bu çaba yani orduyu eğitmek, kaçmış olan mülk sahiplerinin topraklarını, meyvasını asla toplamaksızın alınının teriyle hergün bu toprağı işlemiş olanlar arasında paylaşırma çabası, toplumsal tıbbın Küba'da şimdiye kadar yapmış oldukları arasında en büyük eseridir.

Hastalıkları tedavi etmenin dayanması gerektiği ilke, sağlam bir vücut yaratmaktır. Fakat bu sağlam vücudu, bir doktorun zayıf bir organizma üzerinde yaptığı sanatkarane bir çalışmayla değil, toplumsal ortaklaşacılık temeli üzerinde tüm kolektivitinin çalışmasıyla yaratmaktadır. Tıp günün birinde hastalıkları önleyen, kamuya kılavuzluk eden ve kamuyu tıbbi görevlerini yerine getirmeye zorlayan yaratmakta olduğumuz bu yeni toplumun karakteristikleri arasında eksik olan bir takım şeyleri tamamlamak ya da cerrahi bir müdahalede bulunmak için ancak son derece acil hallerde müdahale eden bir bilim halini alacaktır.

Bu gün tıp... (Durun bakalım! Ne oluyor orada? Bu salonda bulunmayan biri de birisinin bayıldığını sanır.) Devam edelim! Bugün Halk Sağlığı Bakanlığı'ndan ve tüm bu tür örgütlerden istenen çalışma, halkın sağlığını, hastalık olarak beliren herşeyi önlemek ve halka kılavuzluk etmek için elverdiğince büyük sayıda insana yardım götürebilecek biçimde örgütlemektir.

Fakat bu örgütlenme çalışması için bütün devrimci çabalarda olduğu gibi, özünde bireye ihtiyaç vardır. Devrim, bazılarının ileri sürdüğü gibi kolektif iradeyi, kolektif inisiyatifli standartlaştırmak eğiliminde değildir, tam tersine insanın bireysel olanaklarını özgürlüğe kavuşturmaya yöneliktir.

Devrim, aynı zamanda bu olanaklara yön verir. Bugünkü görevimiz tüm doktorların yaratıcı olanaklarını toplumsal tıp çalışmalarına yöneltmektir. Bir çağın sonuna gelmiş bulunuyoruz, hem de yalnız burada Küba'da değil. Bunun tersi söylene ve bazıları buna inansa da, tanımış olduğumuz kapitalizm ve içinde büyüdüğümüz, acı çektiğimiz çevreye benzer hayat biçimleri tüm dünyada yıkılıp gitmektedir.

Tekeller perişanlık içinde, kolektif bilim günden güne yeni ve önemli zaferler kazanıyor. Amerika'da, Afrika ve Asya gibi boyunduruk altında başka kıtalarda uzun zaman önce başlamış olan bir kurtuluş hareketinin öncüsü olmak onuru ve görevi bize düştü. Bu derin toplumsal değişme insanların zihin yapısında da köklü dönüşümler gerektiriyor.

Bir toplumsal çevre içinde bulunan bir kimsenin tek başına eylemi anlamındaki bireycilik ortadan kaybolmalıdır. Yarın, bireycilik, bireyin ortaklaşacılığın mutlak çıkarına tam anlamıyla kullanılması olacaktır. Fakat, bu bugünden anlaşılabilir de, söylediklerim anlaşılabilir de, herkes biraz bugünkü, geçmişi ve geleceğin nasıl olması gerektiğini düşünmeye hazır olsa da, düşünme tarzını değiştirmek için büyük iç dönüşümler geçirmesi ve özellikle toplumsal alanda köklü dış dönüşümlere tanık olması gerekecektir.

Küba'da bu dönüşümler oluşmaktadır. Bu devrimi tanımanın, halkın içinde ta derinlerde bulunan ve o denli uzun zamandır uyutulmuş olan güçleri keşfetmeyi öğrenmenin bir yolu da, Küba'yı, kooperatifleri ve yaratılmakta olan çalışma merkezlerini ziyaret etmektir. Tıp sorununun can damarına ulaşmanın yollarından biri ise, yalnızca kooperatifleri ve çalışma merkezlerini oluşturan insanları ziyaret etmek değil, onların çektikleri hastalıkları da araştırmak, neden acı çektiklerini öğrenmek, yıllar boyunca ve kalıtsal olarak yüzyıllardır süren tam bir baskı ve boyunduruk döneminden kalan yoksunluklarının neler olduğunu görmektir.

Doktor ve tıp emekçisi, kitle içinde, kolektivite içindeki insanın oluşturduğu yeni çalışmasının can damarına gitmelidir.

Doktor daima, dünyada ne olursa olsun, çok önemli ve toplumsal ilişkiler içinde sorumluluğu çok büyük bir

görev sahibidir, çünkü hastaya çok yakındır, yapısını bütün derinliğiyle çok iyi bilir, acıya yaklaşan ve onu yatıştıran kişiyi temsil eder.

Birkaç ay önce, Havana'da öğrenimini bitirmiş ve diplomalarını almış olan bir grup öğrenci, doktor olarak kırsal bölgelere çalışmaya gitmeyi reddettiler. Oraya gitmek için bazı avantajlar istiyorlardı. Geçmişin görüş açısından bakarsak, bunun böyle olması akla uygundur, bunu çok iyi anladığımı sanıyorum. Birkaç yıl önce benim ne olduğumu ve ne düşündüğümü hatırlamam yeter. Bu başkaldıran gladyatörün, kendine daha iyi bir gelecek, daha iyi iş kolları sağlamak ve kendisine ihtiyaç duyulduğu gerçeğini değerlendirmek isteyen yalnız bir savaşçının durumudur.

Peki, bunlar aileleri öğrenim yıllarının çoğunun giderlerini karşılayabilmiş dokuz genç olmayıp da, mucize eseri olarak yüksek öğrenimini bitirebilmiş anilerde ders görebilmiş 200-300 köylü olsaydı durum ne olacaktı? İşte bu köylüler, bütün heyecanlarıyla kardeşlerine yardım etmeye koşacaklar, onlara sağlanan öğrenim yıllarının boşa gitmediğini kanıtlamak için en çok çalışma ve sorumluluk isteyen görevlere talip olacaklardı. Böylelikle, altı-yedi yıl sonra, işçi ve köylü sınıfının oğulları olan yeni öğrenciler hangi tür meslekte olursa olsun ünvanlarını kazandıklarında meydana gelecek olan durumu şimdiden görecekler. Fakat geleceği kaderci bir gözle bakmamalı, insanları işçi ya da köylü sınıfının çocukları ve karşı devrimciler olarak bölmemelidir. Bu basitliktir ve gerçek bu değildir. Çünkü bir insanı devrimin içinde yaşamak kadar hiçbir şey eğitmez. Çünkü içimizden hiçbirinin, Granma grubuyla ilk gelenlerden ve Sierra Maestra'da yerleşip işçiler ve köylülerle yaşayarak onlara saygı duymayı örenenlerden hiçbirinin işçi ya da köylü geçmişi yoktu. Tabi ki, aramızda çalışmak zorunda kalmış olan ve çocukluğunda bazı güçlükler çekmiş olanlar eksik değildi. Fakat hiçbirimiz açlığı, gerçekten açlık denilebilecek şeyi görmemiştik, bunu Sierra Maestra'da geçirdiğimiz uzun yıllar sırasında geçici olarak öğendik. Bundan sonra, birçok şey apaçık olarak gözlerimizin önüne serildi. Başlangıçta zengin bir köylüye ya da hatta bir büyük toprak sahibine ait herhangi birşeye dokunanları şiddetle cezalandıran bizler, günün birinde 10 000 kesimlik hayvan ele geçirip köylülere teslim ettik ve bunları yemelerini söyledik. Köylüler, yıllardan ve yıllardan beri ilk defa, bazıları ise hayatlarında ilk defa öküz eti yemiş oldular.

10 000 öküzün pek kutsal mülkiyetine karşı duyduğumuz saygı silahlı savaş sırasında kayboldu, tek bir insan hayatının dünyanın en zengin adamının tüm mülklerinden binlerce kez daha değerli olduğunu gayet iyi anlamıştık. İşçi ya da köylü sınıfının çocukları olmayan bizler bunu işte orada öğrendik. Niçin yok yere ayrıcalıklı olduğumuzu ve Küba'da geri kalan insanların aynı şeyi öğrenemeyeceğini söyleyelim. Elbetti ki bunu öğrenebilirler ve üstelik de bugün, devrim, insanın, yakınında bulunanlara yardım etmekten duyduğu gururun yüksek bir ücretten çok daha önemli olduğunu, halkın minnet ve şükranının biriktirebilecek bütün paralardan

çok daha tayin edici ve uzun süreli olduğunu her doktorun eylemi yarıcapı içinde bu değerli hazinayı, yani halkın şükranını elde etmesi gerektiğini anlamasını zorunlu kılıyor.

Öyleyse, önce eski görüşlerimizi silmeli ve giderek daha büyük bir eleştiri ruhuyla halka daha çok yaklaşmalıyız. Eskiden yaklaştığımız gibi değil, çünkü hepimiz şöyle diyebilirsiniz: Yoo, ben de halkın dostuyum. İşçilerle, köylülerle konuşmayı çok severim, her Pazar falan yere, filan şeyi görmeye giderim. Bunu herkes yapar fakat bugün yapmak zorunda olduğumuz yardımseverlik dayanışma şeklinde olmalıdır. Halka şunu demek için yaklaşmamalıyız. İşte geldik, sana yardımcı olacağız, bilimimiz sayesinde seni eğiteceğiz, sana yanlışlıklarını, kültürsüzlüğünü, bilgisizliğini göstereceğiz, Biz halka bir araştırmacı ruhuyla, alçak gönüllülükle gitmeli halkın büyük bilgeliğinden faydalanmalıyız.

Çoğu kez, ne derece yanıltmış olduğumuzu, basma kalıp düşüncelerimizin sonunda kendimizden birer parça ve refleksler halini almış olduğunun farkına varacağız. Çoğu kez, yalnız genel, toplumsal ve felsefi görüşlerimizi değil, tıp konusunda görüşlerimizi bile baştan aşağı değiştirmemiz gerekecektir. Hastaların her zaman büyük şehirlerdeki hastanelerde herhangi bir hastalığın tedavi edildiği gibi tedavi edilemeyeceğini anlayacağız; doktorun aynı zamanda nasıl bir tarımcı olması da gerektiğini, nasıl yeni besin bitkileri ekmeyi öğrenmesi, kırsal bölgelerdeki çok sınırlı olan, potansiyel bakımından dünyanın en zengin tarım bölgelerinden biri olduğu halde bu ülkede öylesine fakir olan besinleri çeşitlendirmeyi öğrenmesi gerektiğini görecekiz. O zaman, bu koşullarda, biraz eğitimci ve hatta büyük ölçüde eğitimci ve politikacı da olmamız lazım geldiğini en başta yapmamız gereken şeyin, bağıra çağıra bilmemizi ilan etmek değil, halkın içinde eğitileceğimizi yeni bir Küba inşa etmek gibi büyük ve güzel bir deneyi gerçekleştireceğimizi kanıtlamak olduğunu görecekiz.

Şimdiden çok ilerlemiş durumdayız. 1 Ocak 1959'la bugün arasındaki uzaklığı basit bir biçimde ölçmemize olanak yoktur. Uzun zamandan beri, halkın çoğunluğu, sadece bir diktatörün değil, tümüyle bir sistemin yıkıldığını kabul ediyor. Şimdi, zaten çözülmekte olan bir sistemin geride kalan yıkıntıları üzerinde, halkın mutlak mutluluğunu yaratacak olan yeni bir sistemin kurulmasının zorunlu olduğunu halk artık anlamalıdır.

Geçen yılın ilk aylarında, yoldaş Guillen'in Arjantin'e gittiği zamanları hatırlıyorum. Bugün olduğu gibi, o sırada da büyük bir şairdi. Şiirleri yeni bir yabancı dile çevrilecekti, çünkü her gün şimdi olduğu gibi o vakitlerde de dünyanın bütün dillerini konuşan yeni okuyucular kazanmaktaydı, fakat Guillen için halkın destanı olan şiirlerini okumak güçtü, çünkü devrimin ilk yılı yeni bir dönemin başladığı ve ön yargıların egemen olduğu bir zamandı. O sıralarda hiç kimse şair Guillen'in olağanüstü sanatçı yeteneğini tümüyle halkın ve halkın davasının hizmetine adadığını farkedemiyodu. İnsanlar, onun Küba'nın şanı, şerefi olduğunu anlayamıyorlar, yalnızca onun tabu olan bir

partinin temsilcisi olduğunu biliyorlardı. Şimdi bütün bunlar uzakta kalmıştır, ülkemizin bazı iç yapıları konusunda düşünce tarzları arasında bölünme olmayacağını, üzerinde anlaşmamız gereken şeyin ortak bir düşmanımız olup olmadığı ve ortak bir amaca ulaşmayı deneyip denemediğimiz olduğunu anlamamız gereklidir. Ortak bir düşmanımız olduğunu hepimiz biliyoruz ve kesinlikle bu kanıdayız. Artık hiç kimse apaçık biçimde "Bizim ve Bütün Amerika'nın en büyük düşmanı Amerika Birleşik Devletlerinin tekelci hükümetidir." derken kendisini birinin, bir yabancıyı dinleyip dinlemediğini, civarda elçiliğin ajanı bulunup bulunmadığını kontrol etmek için etrafına bakmıyor. Herkes düşmanın bu olduğunu bildiğine ve bu düşmana karşı mücadele eden herhangi bir kimsenin bizimle ortak bir yönü bulunduğunu anlamaya başladığına göre, ortaya yeni bir sorun çıkmaktadır. Burası yani Küba için amaçlar nelerdir? Biz ne istiyoruz? Halkın mutluluğunu istiyor muyuz, istemiyor muyuz? Burada herhangi bir iç ya da dış tedbir almak söz konusu olduğunda dünyanın büyük devletlerinden hiçbirinin elçiliğine başvurmak zorunda kalmaksızın, hiçbir savaşçı bloka ait olmaksızın, özgür ülkeler arasında özgür bir ülke olmak için mücadele ediyor muyuz, etmiyor muyuz? Hiçbirşeyi olmayanlara bir şeyler vermek için fazlasına sahip olanların elinden zenginlikleri alıp yeniden dağıtmayı düşünüyorsak, yaratma çabasını, bütün sevinçlerimizin günlük dinamizm kaynağı haline getirmeyi düşünüyorsak dayandığımız bir neden vardır. Aynı amaçlara sahip olanlar bizim dostumuzdur. Bütün bunlar arasında dostumuz olan kimse başka düşüncelere sahipse şu ya da bu örgüte aitse, bunlar önemsiz tartışma konularıdır. Büyük tehlike, büyük gerginlik ve yaratıcılık anlarında, ancak büyük düşmanların ve büyük amaçların önemi vardır. Amaçlar konusunda anlaşmışsak, nereye gittiğimizi şimdiden kesinlikle biliyorsak, canı isteyen beğenmesin, biz yine de işe koyulmak zorundayız.

Devrimin olabilmesi için önce devrimci olmakla başlamak gerektiğini daha önce söylemiştim. Devrimse vardır. Üçünde çalışmayı amaç edineceğimiz halkı da tanımak gerekir, onu henüz yeterince iyi tanımadığımızı sanıyorum, bu yolda henüz aşmamız gereken oldukça büyük bir uzaklık bulunduğunu düşünüyorum. Halkın tanınmasında ilerlememizi sağlayan yolların neler olduğu bana sorulursa, yalnız ülkenin içlerine değil kooperatiflere de gitmek ve orada çalışmak gerekir derim, bunu herkes yapabilir, bir tıp emekçisinin çok önemli olduğu pek çok yerler vardır, bu durumda Küba halkının dayanışmasının en belli başlı işaretlerinden birinin devrimci milisler olduğunu, milislerin bugün hekime yeni bir işlev kazandırdığını ve daha yakın bir geçmişte acı, hatta feci bir gerçek olan şeye, yani kısa bir süre önce az daha büyük çapta bir silahlı saldırının avı ya da en azından kurbanları olabileceğimiz gerçeğini kabule hazırlar.

Böyle bir devrimci milis askeri görevini üstlenen hekimin, yine hekim olarak kalması gerektiğini de ısrarla

belirtelim. Bizim Sierra'da işlediğimiz hataya eğer buna hata denilebilirse düşünmemelidir. Tüm hekim yoldaşlar bu yanlıştın ne olduğunu bilirler, her halükarda bir yaralı ya da hastanın başucunda beklemek bize şerefsizlik gibi görünüyor ve ne pahasına olursa olsun tüfeğe sarılmaya ve ne yapmak gerektiğini savaş alanında göstermeye çalışıyorduk.

Şimdi koşullar farklıdır ve ülkeyi savunmak için oluşan yeni ordular farklı bir tekniğe sahip olmak zorundadırlar; yeni ordu tekniğinde hekimin yeri çok önemli olacaktır, hekim olarak kalmaya devam edecektir çünkü bu en güzel görevlerden biridir, savaşta daha da büyük bir önem kazanmaktadır. Bu yalnız hekimler için değil, hasta bakıcılar, laborantlar ve kendini bu derece insanca bir çalışmaya adanmış olan herkes için böyledir. Fakat tehlikenin geçmeyip gizliden gizliye devam ettiğini bilmekle ve atmosferde hala varlığı sezilen saldırıyı püskürtmeye hazırlanmakla birlikte, bunu düşünmeyi de bir yana bırakmalıyız çünkü, savaş hazırlığını uğraşlarımızın merkezi yaparsak istediklerimizi kuramayız ve kendimizi yaratıcı bir çalışmaya adayamayız.

Bir savaş eylemine hazırlanmak için harcanan bütün emekler, yaratılan bütün sermayeler, yitirilmiş emek ve paralardır. Ne yazık ki, bunu yapmak gereklidir çünkü, hazırlanan başkaları vardır, fakat şerefli bir asker olarak bütün namusumla sizi temin ederim ki Ulusal Banka'nın kasalarından çıktığını görmekle en büyük üzüntü duyduğum para, yıkıcı bir ordunun kuruluşuna harcanacak olan paradır. Bununla birlikte, milislerin barışçı bir rolü vardır, milisler, meskun merkezlerde halkı birleştiren ve tanınmamasını sağlayan bir silah olmalıydılar. Burada, yoldaşlarıma bana anlattığına göre hekim milisleri arasında olduğu gibi, son derece büyük bir dayanışma olmalıdır. Tüm Küba'da, bütün tehlike anlarında, ihtiyacı olan herkesin sorunlarını çözmeye derhal gidilmelidir.

Bu, aynı zamanda, birbirini tanımanın, kardeşçe ve üniforma altında tam bir eşitlik içinde, Küba'nın tüm toplumsal sınıflarına ait insanlara birlik olarak, beraber yaşamanın yoludur. Biz tıp emekçileri, uzun zamandır unuttuğum bu ünvanı kullanmama izin veriniz, eğer bu yeni dayanışma silahını kullanırsak amaçlarımızı bilirsek, düşmanlarımızı tanır ve hangi yöne gideceğimizi saptarsak, geriye aşılacak yolun günlük bölümlerini bilmekten başka birşey kalmaz. Bu bölümleri ise bize kimse öğretmez, bu bölümler her bireyin açacağı kendi yoludur, onun her gün yapacağı iş, bireysel deneyimle elde edeceği üründür, halkın refahına kendini adarken mesleki çalışmalarında kendinden verebilecekleridir.

Adaletle doğru yol almak için tüm elamanlara sahip olduğumuza göre bugün pratik çalışmalarım da yararlanmadığım, fakat daima uygulanması gereken, Marti'nin "Söylenen en iyi biçimi, yapmaktır." şeklindeki sözünü hatırlayalım ve Küba'nın geleceğine doğru ilerleyelim.